

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАХУВАННЯ

освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузь знань 07 Управління та адміністрування
освітній ступінь бакалавр
факультет Обліку та фінансів

Розробник: Зоря Світлана, доцент кафедри фінансів банківської справи та страхування, к.е.н, доцент

Гарант освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування: Безкровний Олександр, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к.е.н., доцент

Полтава 2021 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Страховання
Назва структурного підрозділу	Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробників, які залучені до виконання	Викладач: Зоря Світлана, к.е.н., доцент Контакти: 12 каб. (деканат факультету обліку та фінансів, 2-й поверх) e-mail: svitlana.zoria@pdaa.edu.ua тел: +380993370500 сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/%D0%B7%D0%BE%D1%80%D1%8F-%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Попередні умови для вивчення дисципліни	Банківські операції, Фінанси, Гроші та кредит (дисципліни, що включені до вступного фахового екзамену)

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: оволодіння знаннями щодо теорії та практики страхування майнових інтересів юридичних і фізичних осіб, а також формування у здобувачів вищої освіти знань стосовно змісту та організації роботи страховика.

Основні завдання навчальної дисципліни: з'ясування об'єктивної необхідності, сутності та ролі страхування в умовах ринкових відносин; висвітлення стану та особливостей функціонування страхового ринку, а також державного регулювання страхової діяльності; вивчення концептуальних аспектів особистого страхування, майнового страхування та страхування відповідальності; вивчення особливостей перестраховання, співстраховання та організації фінансової діяльності страховика, ідентифікація шляхів підвищення фінансової стійкості, платоспроможності та ефективності діяльності страхової компанії.

Компетентності:

інтегральна:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел спеціальні (фахові):

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

Програмні результати навчання:

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного, монетарного, фіскального та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування.

Тема 2. Класифікація страхування.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання.

Тема 4. Страховий ринок.

Тема 5. Страхова організація.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності.

Тема 7. Фінансові результати діяльності страховиків.

Тема 8. Особливості та значення особистого страхування.

Тема 9. Особливості та значення ризикових видів страхування.

Тема 10. Перестраховування і співстрахування.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин: 195 год.

Кількість кредитів: 6,5.

Форма семестрового контролю: I семестр – залік; II семестр – екзамен.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

презентація, робоча програма.

Структура курсу та система оцінювання (дидактична карта навчальної дисципліни)

Назви тем	Кількість годин			Програмні результати навчання в розрізі тем	Форми контролю	Програмні результати навчання в розрізі форм контролю	Оцінювання min / max балів (в розрізі однієї теми)	Оцінювання min / max балів (разом по темах за один семестр)
	л	п	с.р.					
<i>I семестр</i>				ПРО4 ПРО5 ПРО7 ПРО10 ПРО16	Опитування	ПРО4; ПРО5; ПРО7	1,8 / 3	9 / 15
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування	4	4	12		Виконання вправ на практичних заняттях	ПРО5; ПРО10; ПРО16	1,8 / 3	9 / 15
Тема 2. Класифікація страхування	4	2	10		Виконання завдань самостійної роботи (підготовка рефератів)	ПРО4; ПРО10	протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують один реферат (максимум 10 балів)	6 / 10
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання	4	2	10		Виконання завдань самостійної роботи (виконання домашніх завдань)	ПРО5; ПРО10; ПРО16	1,8 / 3	9 / 15
Тема 4. Страховий ринок	4	2	12					
Тема 5. Страхова організація	2	4	10					
<i>II семестр</i>					Розв'язання тестів	ПРО4; ПРО7;	1,8 / 3	9 / 15
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	4	4	12		Контрольна робота	ПРО4; ПРО5; ПРО7; ПРО10; ПРО16	протягом семестру передбачено написання двох контрольних робіт (максимум 15 балів за кожну)	18 / 30
Тема 7. Фінансові результати діяльності страховиків	4	6	12					
Тема 8. Особливості та значення особистого страхування	4	6	13					
Тема 9. Особливості та значення ризикових видів страхування	4	6	14					
Тема 10. Перестраховування і співстраховування	2	6	12					
Разом (годин)	36	42	117	Разом (балів)			60 / 100	

Враховуючи той факт, що дана дисципліна вивчається протягом двох семестрів (перший семестр – залік, другий – екзамен) для визначення підсумкової оцінки у другому семестрі загальна кількість балів набраних здобувачами вищої освіти в межах зазначених семестрів коригується на коефіцієнт, величина якого залежить від питомої ваги відведених годин у їх загальній кількості (загальна кількість годин становить 195, з них – перший семестр 90 год., другий – 105 год.) та від питомої ваги балів (80 % із 100 %), відведених на поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти.

Оцінювання результатів навчання з урахуванням поправочних коефіцієнтів та кількості балів отриманих на екзамені з метою визначення підсумкової оцінки у другому семестрі

Програмні результати навчання	Підсумкова кількість балів за перший семестр (ПБ ₁)	Скоригована кількість балів за перший семестр ПБ _{1с} ((ПБ ₁ * (90 / 195)) * 0,8)	Підсумкова кількість балів за другий семестр (ПБ ₂)	Скоригована кількість балів за другий семестр ПБ _{2с} ((ПБ ₂ * (105 / 195)) * 0,8)	Скоригована кількість балів за перший і другий семестр (ПБ _{1с} + ПБ _{2с})	Екзамен		Разом
						мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	
ПР04	20	7,4	20	8,6	16	3	4	20
ПР05	20	7,4	20	8,6	16	2	4	20
ПР07	20	7,4	20	8,6	16	2	4	20
ПР10	20	7,4	20	8,6	16	2	4	20
ПР16	20	7,4	20	8,6	16	3	4	20
Разом	100	37,0	100	43,0	80	12	20	100

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені*

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для 1-го теоретичного питання	0-5	<p>5 балів – здобувач вищої освіти отримує за одне теоретичне питання у випадку надання повної та чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану страхового ринку, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування;</p> <p>3-4 бали – здобувач вищої освіти отримує за одне теоретичне питання у випадку надання неповної чи не точної відповіді, проте якість відповіді констатує вільне володіння теоретичним матеріалом, що свідчить про достатній рівень розуміння механізму функціонування системи страхування в цілому та страхових компаній зокрема, володіння методичним інструментарієм діагностики стану страхового ринку, а також розуміння принципів, методів та інструментів державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування;</p> <p>1-2 бали – здобувач вищої освіти отримує за одне теоретичне питання у випадку допущення суттєвих помилок у відповідях, володінні тільки загальним понятійним апаратом в межах означеного питання, чи</p>

		фрагментарному розкритті теоретичного питання, що свідчить про набуття лише базових знань теоретичних основ та принципів страхування, особливостей та механізму функціонування страхових компаній; 0 балів – здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері страхування.
для 1-го практичного завдання	0-10	8-10 балів – здобувач вищої освіти отримує у випадку правильного розв’язання задачі, відсутності арифметичних помилок та належного її оформлення, що свідчить про високий рівень володіння методичним інструментарієм та здатності застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань, вміння змістовно інтерпретувати отримані результати, ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних з метою оцінювання процесів та явищ, що відбуваються на страховому ринку; 5-7 бали – здобувач вищої освіти отримує у випадку допущення незначних методичних чи арифметичних помилок при розв’язанні та оформленні задачі, що свідчить про достатній рівень володіння методичним інструментарієм та здатності застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань, вміння змістовно інтерпретувати отримані результати, ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних з метою оцінювання процесів та явищ, що відбуваються на страховому ринку; 1-4 бали – здобувач вищої освіти отримує у випадку наявності суттєвих помилок у розв’язанні задачі, що свідчить про наявність лише фрагментарних знань та здібностей застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань; 0 балів – здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності належним чином розв’язаної оформленої задачі, що свідчить про відсутність знань та здібностей застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання та інтерпретації практичних завдань, та не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

Екзамен складається з 2-х теоретичних питань та 1-го практичного завдання. Максимальна кількість балів за екзамен – 20.

Шкала оцінювання ЄКТС та 4-бальна шкала

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 4-бальною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно
1 – 34	F	

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Горбач Л. М., Кадебська Е. В. Страхування : підруч. Київ : Кондор, 2018. 543 с.
2. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
3. Зоря С. П., Зоря О. П. Навчально-методичний посібник з дисципліни Страхування для здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» [2-ге вид. перероб. та допов.]. Полтава : ПДАА, 2018. 202 с.
4. Про страхування : Закон України від 07 бер. 1996 р., № 85 /96 / Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Страхування : навч. посіб. / за ред. Т. А. Говорушко. Львів : «Магнолія 2006», 2014. 328 с.
6. Ткаченко Н. В. Страхування : навч. посіб. Київ : Ліра, 2007. 376 с.
7. Фисун В. І., Ярова Г. М. Страхування : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 232 с.

Допоміжні:

1. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Фінанси страхових організацій : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2019. 198 с.
2. Александрова М. М. Страхування : навч-метод. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2002. 208 с.
3. Безугла В. О., Постіл І. І., Шаповал Л. П. Страхування : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 582 с.
4. Господарський Кодекс України / Відомості Верховної ради України від 16 січ. 2003 р., № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
5. Дьячкова Ю. М. Страхування : посіб. Київ. : Центр учбової літератури, 2008. 240 с.
6. Зоря С. П. Економічна сутність та напрями оцінки конкуренції на страховому ринку. Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2019 році (м. Полтава, 22-23 квітня 2020 року). Полтава : РВВ ПДАА, 2020. С. 155–157.
7. Зоря О. П., Зоря С. П. Страховий ринок України: стан, проблеми та перспективні напрями розвитку. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Суми : СНАУ. 2013. Вип. 1 (34). С. 12–16.
8. Зоря С. П. Страховий ринок України: стан та особливості конкуренції. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, 31 жовтня 2019 р. Полтава, 2019. С. 72–75.
9. Зоря С. П., Романець Г. П. Страхова культура в Україні. *Соціально-економічні, політичні та гуманітарні виміри національного та місцевого розвитку* : зб. наук. ст. учасників другої всеукраїнської наук.-практ. конф. / редкол. : С. В.

Степаненко (голова ред.) та ін. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка , 2020. С. 241–244.

10. Зоря О.П., Зоря С. П., Галінська Т. С. Взаємодія страхових компаній та банків як перспективний напрям фінансового посередництва на грошовому ринку. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. – Спецвипуск. Полтава : ПДАА. 2013. С. 131–136.

11. Зоря С.П. Особливості функціонування ринку агрострахування в Україні. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2014. Вип. 2 (8). Т. 2. С. 126–132.

12. Зоря С. П. Особливості конкуренції на страховому ринку України. *Актуальні проблеми економіки*. № 4 (178). 2016. С. 274–279.

13. Зоря С. П. Перестраховування як ключова складова стабільного функціонування страхового ринку. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. Вип. 1 (12). Полтава : ПДАА. 2016. С. 180 – 186.

14. Зоря С. П., В. Д. Чумак, Мисник Т. Г. Особливості функціонування страхового ринку в Україні. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6783>.

15. Зоря С. П., Малахова Н. П. Формування фінансових результатів діяльності страховика. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, 1 грудня 2017 р. Полтава, 2017. С. 56–58.

16. Плиса В. Й. Страхування : навч. посібн. [2 – е вид.]. Київ : Каравела, 2008. 392 с.

17. Про господарські товариства : Закон України від 19 вер. 1991 р., № 1576-ХІІ / Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Insurance Europe : веб-сайт. URL: <http://www.insuranceeurope.eu/>.

2. Кабінет Міністрів України : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.

3. Ліга страхових організацій України (ЛІСОУ). : веб-сайт.

URL:<http://uainsur.com/>.

4. Моторне (транспортне) страхове бюро України (МТСБУ) : веб-сайт.

URL:http://www.mtsbu.ua/ua/about_us/general/.

5. Національний банк України: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>.

6. «Форіншурер (страхування)» : веб-сайт. URL: <https://forinsurer.com/>.